

AMPUMA-ASEKOULUTTAJAN ASEMESTA

Hallituksen esitys 106/2009 ampuma-aselain muuttamiseksi hyväksyttiin eduskunnassa eräine muutoksineen ja laki on voimassa 13.6.2011 lukien. Laissa oli ja siihen jäi perustuslainvastaisuuksia ja se on muutenkin erittäin heikkolaatuinen. Muun muassa ampuma-asekouluttajan oikeudellinen status on jäänyt arvioimatta.

Tämän kirjoituksen tarkoituksena on tuoda esiin ampuma-asekouluttajainstituution liittyviä kysymyksiä, joihin laki tai sen esityöt eivät anna vastauksia. Ampuma-asekouluttajan oikeudellisen ja käytännön aseman tarkastelu jäi tekemättä lakia valmisteltaessa, eikä myöskään perustuslakivaliokunta ottanut siihen kantaa. Asetuksella, viranomaisohjeistuksesta puhumattakaan, epäkohtaa ei pysty korjaamaan, sillä asetus on teknisiä asioita varten eikä sillä voi tulkita lakia. Lain tulkinta tapahtuu suoraan lain nojalla tulkintaperiaatteita käyttäen. Tilannetta kuvaa hyvin ampuma-asekouluttajakoulutuksessa poliisiviranomaisen kehotus valittaa ristiriitatilanteissa hallinto-oikeuteen, joka valitusten kautta linjaa käytännön epäselvissä kohdissa. Asiantila on jyrkässä ristiriidassa kansalaisten perusoikeuksien ja hyvän säädösvalmistelun kanssa.

Tässä kirjoituksessa esitetään lukuisia kysymyksiä ampuma-asekouluttajan statuksesta ja velvollisuuksista. Niihin kysymyksiin ei edes pyritä antamaan varmoja vastauksia.

Mikä on ampuma-asekouluttajan asema, onko hän toimeensa yksityishenkilön vai viranomaisen roolissa? Miten merkittävää valtaa kansalaisiin nähden hän käyttää? Mikä on hänen toimintaansa ohjaava normiperusta, velvollisuus noudattaa perustuslakia, hallintolakia ja hallintolaissa mainittuja hyvän hallinnon oikeusperiaatteita? Millainen vastuu hänellä mahdollisesti on eri henkilöihin tai sidosryhmiin nähden? Onko hänen sidosryhmillään joillain perusteilla vastuuta hänen toiminnastaan? Millainen oikeudellinen ja taloudellinen suojan hänellä mahdollisesti on eri tahoja vastaan? Mitkä lait vaikuttavat hänen toimintaansa?

Sääntelemättömyys saattaa tuoda ennakoimatonta ja kohtuutonta riskiä ampuma-asekouluttajille. Sääntelemättömyys on myös vastoin perusoikeuksia, sillä kansalaisen oikeuksista ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla, joiden pitää olla selviä ja tarkkarajaisia.

Ampuma-asekouluttaja saattaa tehtävässään kohdata monenlaisia tilanteita ja ongelmia, laissa erityisesti mainittuna orgaanina hänen oikeussuojansa edellyttää, että lainsäätäjä ja viranomaiset sääntelevät asianmukaisesti nämä tilanteet. On luonnollisesti jokaisen oma asia jos haluaa ampuma-asekouluttajaksi ryhtyä, mutta hänen on oman oikeussuojansa vuoksi tiedettävä oikeuksista, velvoitteista ja uhista, jotka kouluttajaa voivat tehtävässä kohdata.

Kirjoituksessa hyödynnetään eräiltä osin Marietta Keravuori-Rusasén väitöskirjaa Yksityinen julkisen vallan käyttäjänä (2008).

1 Ampuma-asekouluttajan toimenkuva

Ampuma-asekouluttajan tittelistä saa sanan normaalimerkityksessä käsityksen, että hän on ampuma-aseiden kouluttaja. Hän siis kouluttaisi ja opastaisi ampuma-aseiden käyttöön. Koska koulutus ei lähtökohtaisesti voine olla itseisarvoista toimintaa, tittelistä voidaan lisäksi vetää se johtopäätös, että hän myös siinä yhteydessä jollain tavalla arvioi harrastajaa ja hänen suoritustaan¹.

¹ Koulutettavan arviointia voitaneen pääsääntöisesti pitää osana koulutus- ja oppimisprosessia. Koulutusprosessi ei ole arvo itsessään, vaan se on koulutettavan kohdalla sarja oppimistapahtumia, joihin on säännönmukaisesti

Ampuma-asekouluttajan titteli ja hänen ampuma-aselain 45 §:ssä mainittu tehtävänsä eroavat kuitenkin toisistaan merkittävästi. Ampuma-aselain 45 §:ssä todetaan ykskantaan, että ampuma-asekouluttaja antaa todistuksen vähintään kaksi vuotta jatkuneesta harrastuksesta.

Tätä seuraavassa lain 45 d §:n mukaan ampuma-asekouluttajaksi voidaan hyväksyä mm. henkilö, joka on suorittanut hyväksytysti ampuma-asekouluttajakoulutuksen, joka sisältää ainakin ampuma-aseita koskevaan lainsäädäntöön, niiden turvalliseen käsittelyyn ja säilyttämiseen, ampuma-asekouluttajan oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä kouluttajana toimimiseen liittyvät opetusaiheet.

Toisin kuin titteli antaa ymmärtää, niin ampuma-aselain 45 § ei mainitse mitään koulutus- (ja arviointi)tehtävästä, eivät myöskään lain esityöt. Ampuma-aselain säännösten mukaan ampuma-asekouluttaja on siis henkilö, joka antaa harrastajista aktiivisuustodistuksia. Hänellä on koulutuksen kautta saatu asianmukainen tieto ampuma-aselainsäädännöstä, aseiden turvallisesta käsittelystä ja säilyttämisestä, ampuma-asekouluttajan oikeuksista ja velvollisuuksista sekä kouluttajana toimimisesta. Hänellä on lisäksi tieto harrastuksen aktiivisuutta koskevien säännösten sisällöstä, harrastustodistuksen antamisesta ja sisältöä koskevista vaatimuksista sekä seuraamuksista totuudenvastaisen todistuksen antamisesta².

Ampuma-asekouluttajan on opiskeltava kouluttajana toimimista, hänellä on oltava kompetenssi toimia kouluttajana, ja hänellä on oltava asianmukaiset tiedot ampuma-aseista ja niiden käsittelystä, mutta kouluttajavastuuta hänellä ei ole. Hänen tehtäviinsä ei lain säännösten mukaan millään tavalla liity aseturvallisuuden kannalta erittäin tärkeä turvallisen ratakäyttämisen opettaminen, tai harrastajan fyysisen ja henkisen sopivuuden arviointi pitää hallussaan ampuma-aseita. Ampuma-asekouluttajalla ei myöskään ole nimenomaista terveydenhuollon ammattihenkilöille annettua oikeutta, lääkäreille määrätystä velvollisuudesta puhumattakaan, tehdä poliisille ilmoitusta henkilöstä, jonka hän henkilön tapaamisen perusteella katsoo perustellusta syystä olevan terveydentilansa tai käyttäytymisen perusteella sopimaton pitämään hallussaan ampuma-asetta (114 §).

Lain 45 §:n mukaan ampuma-asekouluttaja on harrastajia koskevien aktiivisuustodistusten antaja, eikä muuta. Säännös mainitsee vain todistuksen antamisen vähintään kaksi vuotta jatkuneesta harrastuksesta. Kansalaisten oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista voidaan perustuslain 80 §:n mukaan säätää vain lailla. Kansalaisten yleiseen oikeussuojaan sekä lain tulkintatapauksissa perusoikeusmyönteiseen tulkintasuositukseen viitaten ampuma-asekouluttajalle ei voida tulkinnalla säilyttää muita tehtäviä. Ampuma-asekouluttajan titteliksi sopisi ehkä paremmin esimerkiksi harrastustodistuksen antaja.

Ampuma-asekouluttajan tittelin ja koulutuksen sekä lain 45 §:ssä mainitun kouluttajan tehtävän välillä ampuma-asekouluttajan toimenkuvasta on ristiriita, eivätkä kohdat täytä lainsäädännöltä vaadittavan selvyuden ja tarkkarajaisuuden vaatimuksia.

Tässä kohden jää pakostakin kysymään, onko säännöstä valmistelevan tarkoitus kuitenkin jossain vaiheessa ollut, että ampuma-asekouluttajan toimenkuvaan olisi sisältynyt myös toimiminen ampuma-asekouluttajana sekä koulutettavan suoritusten arvioitsijana? Tulkinnan puolesta puhuu vahvasti ampuma-asekouluttajan titteli sekä lain

sisäänrakennettu kouluttajan arviointia koulutettavasta. Arviointi on siis oppimisen tukemista ja sisältyy osaksi oppimisprosessia, oppimisen tarkoitusta ja tavoitteita. Oppimistapahtumasta toiseen siirrytään kouluttajan koulutettavasta tekemän arvioinnin perusteella. Arvioinnissa todennetaan, miten koulutuksen vaikuttavuus ja tavoitteet on saavutettu. On vaikea nähdä mitä hyötyä koulutuksesta on, ellei se sisällä oppimistapahtumaa ja siihen sisältyvää arviointia.

² Viimeksi mainittu virke on luettavissa hallituksen esityksestä.

45 d §:n ensimmäinen momentti, joka edellyttää, että ampuma-asekouluttajalla on oltava hallussapitolupa ampuma-aseeseen ja että hänen on perehdyttävä ampuma-aseita koskevaan lainsäädäntöön, niiden turvalliseen käsittelyyn ja säilyttämiseen, sekä ampuma-asekouluttajan oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä kouluttajana toimimiseen liittyviin opetusaiheisiin.

Ellei ampuma-asekouluttajalle ole tarkoitettu sisällyttää harrastajan koulutus- ja arviointitehtävää, niin miksi laki edellyttää häneltä hallussapitolupaa ampuma-aseeseen, ja miksi hänen on perehdyttävä ampuma-aseita koskevaan lainsäädäntöön, niiden turvalliseen käsittelyyn ja säilyttämiseen? Miksi laissa on maininta kouluttajana toimimiseen liittyvistä opetusaiheista, kun hänelle ei kuitenkaan ole laissa selvin sanoin säilytetty koulutusvastuuta? Jos ampuma-asekouluttaja on pelkkä harrastajista aktiivisuustodistuksia antava henkilö, joka ei arvioi harrastajan osaamista tai sopivuutta millään tavalla, niin miksi hänen pitäisi täyttää nämä edellytykset? Laajempaan toimenkuvaan näyttäisi viittaavan myös hallituksen esityksessä maininta, jonka mukaan hallussapitoluvan omaavaa henkilöä, jolla olisi kokemusta ampuma-aseista ja niiden käytöstä, voitaisiin pitää sopivana myös ampuma-asekouluttajan tehtävään.

Kysymyksellä ampuma-asekouluttajan toimenkuvasta on vaikutusta hänen vastuuseensa ja käyttämänsä julkisen vallan määrään. Koulutusvastuu ja siihen liittyvä arviointi, jota hänellä siis ei ole, lisääisivät ampuma-asekouluttajan vastuuta. Koulutusvastuussa ampuma-asekouluttaja ottaisi vastuuta tarkkailemiensa harrastajien (ilmeisesti aseluvottomien sekä aseluvallisten) osaamisen tasosta, aseenkäsittelytaidoista, harrastajan motorikasta, radan aseturvallisuudesta jne.

Aseluvan ehdottomana edellytyksenä olevan aktiivisuustodistuksen laatiminen on jo itsessään julkisen vallan käyttöä. Tätä korostaa ampuma-asekouluttajan täydellinen, voisi sanoa diktatorinen vastuu ja valta antaa tai olla antamatta aktiivisuustodistuksia seuransa harrastajille. Hänelle ei ole aselaissa säädetty velvollisuutta antaa aktiivisuustodistusta kenellekään, vaikka todistuksen antamisedellytykset täytyisivätkin (tästä tarkemmin jäljempänä). Vastuu ja julkisen vallan määrä vain lisääntyisi, jos hänellä olisi myös koulutus- ja arviointivastuuta.

Lain säännökset ja sen esityöt saattavat aiheuttaa hämmennystä ampuma-asekouluttajan toimenkuvasta, jonka vuoksi lakia pitäisi välittömästi korjata. Lainsäädännön selkeyden vuoksi ampuma-asekouluttajan tittelin tulisi mahdollisimman hyvin vastata hänen toimenkuvaansa. Asetuksessa korjausta ei voida tehdä, sillä kansalaisen oikeuksien ja velvollisuuksien perusteet on säädetty laissa.

2 Yksityinen toimija käyttämässä julkista valtaa

Ampuma-asekouluttajainstituutiossa on kyse julkisen vallan siirtämisestä yksityisille toimijoille lainsäädännön kautta. Julkista toimintaa ja vallankäyttöä voi kuulua muullekin kuin virkasuhteessa olevalle virkamiehelle tai viranomaiseksi organisoidulle toimielimelle.

Julkista toimintaa ja vallankäyttöä on kansalaisten oikeuksien ja velvollisuuksien käsittely yksipuolisesti hallintopäätöksin tai tosiasiallisin toimin, ja sitä voidaan allokoida viranomaiskoneiston ulkopuolelle vain rajoitetusti. Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaarana perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Merkittäväksi luonnehdittavan julkisen vallankäytön uskomisen muulle kuin viranomaiselle on katsottu voivan vaarantaa kansalaisten perusoikeussuojan.

Perustuslain 124 §:n esitöiden mukaan julkisella hallintotehtävällä tarkoitetaan "verrattain laajaa hallinnollisten tehtävien kokonaisuutta, johon kuuluu esimerkiksi...yksityisten henkilöiden oikeuksia...ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä".

Julkinen hallintotehtävä on osa hallinnollista toimeenpanovaltaa ja julkisen hallintotehtävän käsite on tarkoitettu tulkittavan laajasti. Julkisia hallintotehtäviä voivat olla tehtävät, jotka täydentävät viranomaistoimintaa ja toteuttavat hallinnonalakohtaisia tavoitteita tai joihin muutoin sisältyy erityistä julkista intressiä. Oikeuskirjallisuuden mukaan muun muassa yksityisten oikeusasemaan vaikuttavien virallisten asiakirjojen vahvistaminen on julkisen vallan käyttämistä.

3 Ampuma-asekouluttaja julkisen vallan käyttäjänä

Ampuma-aseen hankkimisluvan saamisen edellytyksenä on yhdistyksen 4 §:ssä tarkoitetun yhdistyksen ampuma-asekouluttajan antama todistus aktiivisesta harrastamisesta. Ampuma-asekouluttaja käyttää kyseistä tehtävää hoitaessaan julkista valtaa ja on virkavastuun piirissä³. Julkisen vallan käyttö ilmenee todistuksen antamisella harrastuksen aktiivisuudesta. Todistuksella on kiinteä kytkentä kansalaisen oikeuteen saada aselupa⁴.

Julkista valtaa voidaan antaa yksityiselle toimijalle, jos se on tarpeen jonkun tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Siirto ei kuitenkaan saa vaarantaa kansalaisten perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkista valtaa ei voi koskaan siirtää yksityiselle puolelle. Julkisen vallankäytön osuuden katsotaan muodostuvan sitä merkittävämmäksi, mitä kiinteämpi kytkentä myöntämis- tai vahvistamistoimella on kansalaisen oikeuksiin.

Edellisen kappaleen lopussa mainittu merkittävyysehto täyttyy, sillä ampuma-asekouluttajan todistuksella on kiinteä kytkentä aseluvan saantiin. Todistusta käytetään kansalaisen oikeutta koskevan päätöksenteon pohjana, se on yksi aseluvan saannin ehdottomista edellytyksistä ja sen antamisella on ratkaiseva vaikutus kansalaisen oikeudelliseen asemaan. Vaikka todistuksen antaminen onkin aselupapäätöstä edeltävä valmistelutoimi, niin sen puuttuminen määrää lupapäätöksen aina kieltäväksi. Koska aseluvan ehdottomana edellytyksenä on ampuma-asekouluttajan antama todistus aktiivisesta harrastamisesta, voidaan perustellusti katsoa ampuma-asekouluttajan käyttävän toimessaan julkista valtaa merkittävässä määrin.

Ampuma-asekouluttajan julkisen vallan merkittävyyden arviointi on suoritettava kokonaistarkastelun pohjalta, missä on huomioitava hänen tehtävänsä laissa erityisesti mainittuna orgaanina, rajoittamaton valtansa harrastajiin nähden myöntää tai olla myöntämättä harrastetodistuksia (ilman pelkoa seuraamuksista?), sekä hänen laissa sanktioitu vastuu annettujen tietojen oikeellisuudesta.

³ Keravuori-Rusanen: s. 375. Virkavastuu ei rajoitu muodolliseen virkamiesasemaan, vaan vastuu voi syntyä myös silloin, kun julkinen tehtävä on annettu viranomaiskoneiston ulkopuoliselle. Julkisen vallan käytölle on esitetty kaksi tulkintaa ohjaavaa argumenttia: 1) julkisen vallan käytöllä tulee olla yksityisiin kohdistuvia vaikutuksia, ja 2) julkisen vallan haltijalla tulee olla yksipuolisen vallankäyttäjän asema (s. 109). Julkista valtaa käyttävällä tulee olla itsenäiseksi luonnehdittava asema ja toimivaltanormiin perustuva mahdollisuus yksipuolisesti määrätä tai muutoin vaikuttaa yksityisten henkilöiden asemaan (s. 123).

⁴ Keravuori-Rusanen: s. 121-122. Oikeusvaltioperiaatteen vahvistuminen on korostanut vaatimusta julkisen vallankäytön käsitteen laaja-alaisesta tulkinnasta ja oikeusturvanäkökohtien huomioon ottamisesta yksityisten oikeusaseman kannalta merkityksellisissä hallintotoimissa. Julkisen vallan käytöstä esimerkki 1: kielitutkinnon suorituksen arviointi. Suorituksen hyväksyminen tai hylkääminen voi ratkaista käytännössä kysymyksen ammatillisten kelpoisuusvaatimusten täyttymisestä ja saattaa siten vaikuttaa sellaisenaan tutkinnon suorittajan elinkeinon harjoittamisen oikeuteen. Esimerkki 2: teknisen tarkastuksen yhteydessä annettavasta todistuksesta, joka on edellytyksenä rakennuksen tai laitteen käyttöönottamiselle.

Asetelma on ongelmallinen perustuslain kannalta, sillä julkisen vallan siirtäminen ampuma-asekouluttajalle merkittävässä määrin on perustuslain 124 §:n mukaan kiellettyä. Kansalaisten perusoikeuksia sääntelevän perustuslain mukaan vain viranomaiset voivat käyttää hallintotehtävässä merkittävässä määrin julkista valtaa. Säännöksen taustalla on periaate, jonka mukaan mitä voimakkaampia kansalaisen oikeudelliseen asemaan kohdistuvia valtuuksia hallintotehtävien hoitoon liittyy, sitä suurempi painoarvo perusoikeuksien turvaamiselle sekä oikeusturvajärjestelyiden toimivuudelle ja tehokkuudelle on annettava. Indikaationa ampuma-asekouluttajan julkisen vallan merkittävästä määrästä ovat myös kohdassa 11 mainitut häntä rikkomustapauksissa kohtaavat ei-vähäiset sanktiot, maksimirangaistus on kaksi vuotta vankeutta.

Ampuma-asekouluttajainstituutiosäännöstä säädettäessä perustuslakivaliokunta ei jostain syystä arvioinut ampuma-asekouluttajan asemaa, valiokunta ei myöskään ottanut kantaa kysymykseen ampuma-asekouluttajan julkisesta vallasta, puhumattakaan julkisen vallan määrän merkittävydestä. Perustuslakivaliokunta oli asiasta hiljaa huolimatta julkisen vallan siirto-ongelmaan viittaavasta asiantuntijalausunnosta, joten ei tiedetä edes niitä perusteluja, miksi valiokunta jätti arvioinnin tekemättä. Perustuslakivaliokunnan toimintaa voidaan asiassa perustellusti kritisoida. Kysymys pitäisi saada perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi, kunhan vain löytyisi joku keino millä valiokunnan saisi käsittelemään kysymystä.

Oikeusistuimet eivät lain mukaan saa soveltaa lainsäädännöstä, joka on ristiriidassa perustuslain kanssa. Tosin oikeudet ovat olleet haluttomia tutkimaan asiaa ja mielellään sivuuttavat ongelman.

4 Muutoksenhaku ampuma-asekouluttajan päätökseen, harrastajan oikeussuojakeinojen puuttuminen

Ampuma-asekouluttajan tehtävä on lailla järjestetty julkinen hallintotehtävä, jonka hoitamiseen sisältyy toimivaltuus kansalaisen etua koskevan hallintopäätöksen tekemiseen. Hän on julkisen hallintotehtävänsä vuoksi virkavastuun piirissä ja käyttää julkista valtaa todistuksen antaessaan.

Kansalaisen asema ei saa vaarantua hallintotehtävää hoitavan oikeudellisen statuksen vuoksi. Sen vuoksi ampuma-asekouluttajaa voi kohdata kaikki ne sanktiot mitkä virkamiestäkin voi kohdata, mikäli hän ei noudata asianmukaisesti lainsäädäntöä tai hänen toimintansa ei muutoin täytä asetettuja kriteerejä.

Kouluttajalla on velvollisuus noudattaa perustuslakia, hallintolakia ja hallintolaissa mainittuja hyvän hallinnon oikeusperiaatteita. Kouluttaja ei saa laissa säädetyn rangaistuksen uhalla syrjiä kansalaisia rodun, uskonnon, etnisen alkuperän ym. syiden vuoksi. Kouluttajaan sovelletaan myös kielilain säännöksiä, sillä kielilain 25 §:n pääsäännön mukaan kielilakia sovelletaan myös yksityisiin toimijoihin näiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä. Kouluttajan toiminnan tulee täyttää myös julkiselta toiminnalta edellytetyt avoimuuden ja läpinäkyvyyden kriteerit sekä riittävät toimintaedellytykset. Hyvä hallinto tarkoittaa myös huolellisuutta, hallinnon asiakkaan eli harrastajan asianmukaista kohtelua ja asiallista käytöstä, kommunikaation selkeyttä sekä palveluhenkisyttä. Ampuma-asekouluttaja on tehtävää suorittaessaan rikosoikeudellisen virkavastuun piirissä määrätessään todistuksen sisällöstä, jonka antaminen on julkisen vallan käyttöä. Päätöksentekoon liittyvien lakisäätteisten lausuntojen antaminen on rinnastettu rikosoikeudellisen virkavastuun perusteena olevaksi julkisen vallankäytön muodoksi RL 40 luvun 11 §:n 5 b kohdan esitöissä (HE 77/2001 vp, s. 56).

Edellä sanotusta huolimatta lakiin ei ole otettu mitään säännöksiä harrastajan muutoksenhakumahdollisuudesta ampuma-asekouluttajan tekemään päätökseen.

Myöskään perustuslakivaliokunta ei lakiesitystä käsitellessään ottanut asiaan kantaa. Harrastajan oikeusturva on laissa täysin käsittelemättä.

Harrastajan oikeussuojakeinojen täydellinen puuttuminen laissa on vastoin perusoikeussääntelyä. Perustuslakivaliokunnan mukaan mitä enemmän viranomaisharkintaa sidotaan lakimääräisiin edellytyksiin, sitä vahvemaksi muodostuu paine järjestää viranomaistoiminnan kontrolli kansalaisten muutoksenhakuoikeuden avulla. Myös perustuslain 21 § edellyttää muutoksenhakumahdollisuuden järjestämistä. Muutoksenhaun on oltava mahdollinen kaikista oikeusturvan kannalta merkityksellisistä päätöksistä.

Ampuma-asekouluttajan päätöksistä tehtävien valitusten sääntelemättömyys on karkea puute ja vastoin kansalaisten perusoikeuksia. Oikeussuojan intressi kouluttajan todistukseen liittyvissä asioissa on voimakas, sillä asia koskee suurta joukkoa kansalaisia, jo pelkästään aseluvan haltijoita on yli 670.000. Valitusmahdollisuus päätöksiin on säänneltävä pikaisesti. Vasta kun laissa on järjestetty perustuslain mukaisesti harrastajan oikeussuoja, voivat perustuslaissa ja eri laeissa mainitut yhdenvertaisuussäännökset saada reaalista merkitystä. Vasta asianmukaisesti järjestetty oikeussuoja alkaa ohjata ampuma-asekouluttajan julkisen vallan käyttöä lakeja velvoittavasti.

Voiko ampuma-asekouluttajan päätöksestä valittaa, vaikka laki vaikenee valitusmahdollisuudesta? Valitusmahdollisuuden puolesta puhuu painavasti kansalaisten voimakas oikeusturvan tarve, sillä kouluttajan antama todistus on aseluvan saamisen ehdoton edellytys, joka tekee asiasta perusoikeuskysymyksen⁵. Luonnollisena valitus forumina on asianomainen hallinto-oikeus. Valitusmahdollisuus, joka koskee kouluttajan antamaa todistusta, sen sisältöä, todistuksen puuttumista, kouluttajan passiivisuutta, lain tai hyvän hallinnon vastaista toimintaa jne. tarkoittaa, että kouluttaja voidaan haastaa osapuoleksi oikeusprosesseihin.

5 Ampuma-asekouluttajan velvollisuus antaa harrastetodistuksia ampumaseuraan kuulumattomille harrastajille

Eduskunnan hallintovaliokunta tähdensi mietinnössään, että ampuma-asekouluttaja antaa todistuksen henkilön aktiivisesta harrastuksesta myös toisen ampumaseuran jäsenelle tai ampumaseuraan kuulumattomalle henkilölle.

Hallintovaliokunnan mietintö ei kuitenkaan sano selvästi, onko ampumaseuran ampuma-asekouluttajalla velvollisuus vai ainoastaan oikeus antaa aktiivisuustodistuksia myös seuran ulkopuolisille kansalaisille. Virkkeestä ei selviä onko lausuma tarkoitettu määräykseksi.

Hallintovaliokunnalla, tai kenelläkään muullakaan, ei ole toimivaltaa tulkita todistuksen antamista velvollisuudeksi, ellei sitä ole lakitekstissä selväsanaisesti sanottu. Koska kansalaisten, siis myös ampuma-asekouluttajien, velvollisuuksien perusteista voidaan säätää vain lain tasoilla säännöksillä, ampuma-asekouluttajalla lienee oikeus mutta ei velvollisuutta antaa todistuksia seuran ulkopuolisille henkilöille. Lakia alemmanasteisilla säännöksillä ei velvoitteita voida luoda.

6 Ampumaseuran oikeudellinen asema, käyttäkö seura julkista valtaa

Yksityisoikeudelliset yhdistykset, kuten yhdistyslain 4 §:n ampumaseurat, eivät ole viranomaisten ja viranomaisvaltaa käyttävien tapaan sidottuja hallintolain ja hyvän hallinnon vaatimuksiin, joihin kuuluu mm. yhdenvertaisuusperiaate,

⁵ Keravuori-Rusanen: s. 361. Muutoksenhaku on tarpeen avata kaikkiin oikeusturvan kannalta merkityksellisiin päätöksiin.

tarkoitussidonnaisuuden periaate, objektiviteettiperiaate sekä suhteellisuusperiaate. Yhdistyksen ei esimerkiksi ole pakko ottaa ketään jäsenekseen, vaan se voi suhteellisen vapaasti määritellä jäseneksi pääsyn kriteerit.

Kuten aiemmin on todettu, niin ampuma-asekouluttajan oikeudellista asemaa julkisen vallan käyttäjänä ei ole määritelty, hänen oikeusasemansa on epäselvä. Myöskään sellaisen yhdistyksen 4 §:n mukaisen ampumaseuran, jonka jäsen ampuma-asekouluttaja on, oikeusasemaan ei laissa ole otettu kantaa.

Jos julkista valtaa käyttävä ampuma-asekouluttaja antaa todistuksia vain seuran jäsenille, niin onko seuran hallinnon tekemässä jäseneksi ottamista koskevassa päätöksessä hallintopäätökseen rinnastettavia elementtejä? Mikäli ampumaseuran ampuma-asekouluttajalla ei ole velvollisuutta aktiivisuustodistusten antamiseen seuran ulkopuolisille kansalaisille ja hän ei suostu antamaan niitä muille kuin oman seuran jäsenille, on ampuma-asekouluttajan ja viranomaisen ohella myös yhdistys ja sen johto tekemässä päätöstä siitä voiko kansalainen saada aselupaa vai ei.

Voidaanko katsoa, että myös ampumaseuralle, jossa on ampuma-asekouluttaja, on täten ainakin implisiittisesti siirtynyt julkista valtaa? Mikäli vastaus olisi myönteinen, niin ainakin seuran johtohenkilöiden on toimiessaan seuran hallinnossa noudatettava asianmukaisesti lainsäädäntöä sekä ja muita kriteerejä. Muussa tapauksessa seuran hallintoa voi kohdata julkista valtaa käytettäessä kaikki ne sanktiot mitkä virkamiestä tällaisessa tapauksessa voi kohdata. Kansalaisen asema ei saa vaarantua hallintotehtävää hoitavan oikeudellisen statuksen vuoksi.

Koska myös ampumaseuran jäseneksiottamis- tai jäsenyydestä erottamispäätös on relevantti aseluvan myöntämisen kannalta, niin olisi johdonmukaista, että myös seuran päätöksiin tulisi voida hakea muutosta. Myös perustuslain 21 §:n voidaan katsoa tukevan/edellyttävän muutoksenhakumahdollisuutta. Kuten ampuma-asekouluttajankin kohdalla niin myös ampumaseuran päätösten oikeudellisen statuksen sääntelemättömyys on vastoin kansalaisten perusoikeuksia. Oikeussuojan intressi seuran päätöksiin liittyvissä asioissa on voimakas, sillä asia koskee suurta joukkoa kansalaisia. Ampumaseuran ja sen päätösten status on pikaisesti säänneltävä. Jos seuran päätöksiin voidaan hakea muutosta niin se tarkoittaa, että myös seura tai sen johtohenkilöt voidaan haastaa prosessin osapuoleksi.

Julkisen hallintotoiminnan yksityistäminen asettaa erityisiä haasteita menettelyllisen yhdenvertaisuuden toteutumiselle kun julkisen hallintotehtävän hoito ja vallankäyttö hajautuu kymmenille tai sadoille subjekteille.

Jos seuran jäseneksi ottamista tai jäsenyydestä erottamista koskeva päätös on hallintopäätökseen rinnastettava päätös, niin miten varmistetaan johdonmukaisten ratkaisulinjojen noudattaminen seurojen päätöksenteossa? Miten varmistetaan, että lakia sovelletaan tekemättä muuta eroa kuin mitä laissa sanotaan? Miten varmistetaan, että harkinnan kohteena olevia tosiseikkoja arvioidaan samojen perusteiden mukaan ja että poikkeamat perustellaan? Jos seuran tekemä jäseneksi ottamista tai jäsenyydestä erottamista koskeva päätös ei ole hallintopäätökseen rinnastettava päätös niin kansalaisen perustuslain 6 §:n suomat oikeudet kansalaisten oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta, tosiasiallisesta tasa-arvosta ja tasapuolisesta kohtelusta vaarantuvat. Tämä mahdollistaa mielivallan ja eriarvoisen kohtelun keskenään samanlaisissa tapauksissa, joka on vastoin kansalaisten perusoikeuksia ja yleistä yhdenvertaisuussäännöstä.

Ampumaseuran ja ampuma-asekouluttajan oikeudellista asemaa kokonaisuutena voidaan pitää erittäin epäselvänä. Kansalaisten oikeusturvan järjestäminen on tärkeää myös Euroopan yhteisön oikeuden ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen näkökulmasta. Oikeusturvan saatavuudella tarkoitetaan jokaisen oikeutta saattaa hänelle määritellyn

oikeuden tai velvollisuuden sisältö riippumattoman lainkäyttöelimen ratkaistavaksi menettelyssä, joka täyttää asianmukaisen oikeudenkäynnin vaatimukset.

7 Miten ampuma-asekouluttajan pitämä rekisteri suhteutuu lainsäädäntöön henkilörekistereistä

Lain mukaan kansalainen todistaa aktiivisen ammutaharrastuksensa viranomaiselle ampuma-asekouluttajan todistuksella. Viranomaisella voi todentaa aktiivisen harrastuksen ainoastaan ampuma-asekouluttajan todistuksella. Harrastajien viranomaiselle esittämällä henkilökohtaisilla ampumaratapäiväkirjoilla tai harrastusmenestyksestä kertovilla kansallisten tai kansainvälisten kilpailujen tuloslistoilla ei lain mukaan ole mitään todistusarvoa.

Lailla järjestetyn, virkavastuulla ja julkista valtaa käyttävän, ampuma-asekouluttajan antamat todistukset ovat viranomaisasiakirjoja ja niiden säilyttämisestä koskevat kaikki viranomaisten asiakirjoja koskevat säännökset.

Ampuma-aselakiin ei ole sisällytetty säännöksiä ampuma-asekouluttajan ja harrastajan välisistä relaatioista. Kun julkisen hallintotehtävän hoitamiseen liittyy henkilötietojen käsittelyä tai rekisteröintitoimia, on tilannetta arvioitava perustuslain 10 §:n kannalta. Lähtökohtana on, että henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan sitä koskevaa yleislakia, henkilötietolakia (523/1999). Siitä poikkeamisen tai sen täsmentämisen tarve on perusteltava. Tämän osion tiedot perustuvat pääasiassa henkilötietolakiin.

Henkilötietolakia sovelletaan henkilötietoja käsiteltäessä riippumatta organisaatiosta, jollei muualla laissa toisin säädetä. Täten laki soveltuu tilanteeseen, missä henkilötietojen käsittelyä sisältävä julkinen hallintotehtävä on yksityisellä toimijalla.

Kouluttajalla on keskeinen asema sekä seurassaan että viranomaisen päätöksenteossa. Vaikka kouluttajan oikeuksien ja velvollisuuksien laajuus mitataan viime kädessä oikeusprosesseissa on vaikea olla ajattelematta, ettei kouluttaja oman etunsa, oman oikeusturvansa ja muistinsa tueksi vuoksi ylläpitäisi reaaliaikaista rekisteriä kaikista seuran sekä mahdollisesti myös seuran ulkopuolisista henkilöistä ja heidän harrastuskerroistaan. Muunlainen toimintaohjeistus on vastuutonta. Miten muuten voidaan kuvitella, että kouluttaja voisi antaa luotettavia todistuksia, joilla siis on julkinen luotettavuus, aktiivisesta harrastuksesta? Jokaisesta annetusta todistuksesta on syytä vastaisen varalta, jo pelkäänsä oman oikeusturvansa, todistelun helpottamiseksi sekä väärennyksistä vastaan, ottaa kopio. Päätös kirjoittaa, olla kirjoittamatta, samoin kuin erilaiset havainnot on tarvittaessa kyettävä jälkikäteen aukottomasti perustelemaan oikeudessa tai viranomaisessa. Muuten on vaarana, että kouluttaja ei enää muutaman vuoden kuluttua muista harrastajasta, harrastushavainnoista, olosuhteista tms. hänen vastuunsa suhteen relevantteja yksityiskohtia.

Oikeudellisesti pitävän ja luotettavan harrastuskirjanpidon ylläpitäminen ja harrastuksen todistaminen on vaativa tehtävä. Rekisteri on oikeudelliselta luonteeltaan henkilörekisteri ja ampuma-asekouluttaja on henkilötietolaissa tarkoitettu rekisterin pitäjä.

Ampuma-asekouluttaja saa kerätä ja järjestellä harrastajien henkilötietoja sen jälkeen kun hän on saanut käsittelylle tietosuojalautakunnan luvan.

Rekisterillä on vaikutuksia yksityisten ihmisten oikeusasemaan sekä viranomaisiin. Rekisterin pito on laissa säänneltyä toimintaa ja ampuma-asekouluttajan on käsiteltävä rekisteritietoja virheettömästi. Hänen on laadittava henkilörekisteristä *rekisteriseloste*, josta ilmenee rekisterinpitäjän nimi ja yhteystiedot, henkilötietojen käsittelyn tarkoitus, kuvaus rekisteröityjen ryhmästä tai ryhmistä ja näihin liittyvistä tiedoista tai tietoryhmistä, mihin tietoja säännönmukaisesti luovutetaan ja siirretäänkö tietoja Euroopan unionin tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle, sekä kuvaus rekisterin suojauksen periaatteista.

Ampuma-asekouluttajan on henkilötietoja kerätessään huolehdittava siitä, että harrastaja voi saada ne tiedot, jotka ovat tarpeen hänen oikeuksien käyttämiseksi henkilötietojen käsittelyssä. Hänellä on oikeus saada tietää ampuma-asekouluttajalta, mitä häntä koskevia tietoja rekisteriin on talletettu sekä tietojen tietolähteet.

Ampuma-asekouluttaja voi periä tietojen antamisesta korvauksen vain jos siitä, kun asianomainen edellisen kerran sai tarkastettavakseen rekisterin tiedot, on kulunut vähemmän aikaa kuin yksi vuosi. Korvauksen tulee olla kohtuullinen eikä se saa ylittää tiedon antamisesta aiheutuvia välittömiä kustannuksia.

Lain mukaan harrastaja esittää henkilötietojaan koskevan pyynnön ampuma-asekouluttajalle kirjallisesti allekirjoittamassaan asiakirjassa tai henkilökohtaisesti rekisterinpitäjän luona. Ampuma-asekouluttajan on ilman aiheetonta viivytystä varattava harrastajalle tilaisuus tutustua 26 §:ssä tarkoitettuihin tietoihin tai annettava tiedot pyydettäessä kirjallisesti.

Jos ampuma-asekouluttaja ei anna harrastajalle tietoja, hänen on annettava tästä kirjallinen todistus, jossa on mainittava perustelu tarkastusoikeuden epäämiselle. Epäämisen veroisena pidetään sitä, että ampuma-asekouluttaja ei ole kolmen kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä antanut kirjallista vastausta harrastajalle. Harrastaja voi kiistatapauksessa saattaa asian tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi.

Ampuma-asekouluttajan on ilman aiheetonta viivytystä oma-aloitteisesti tai harrastajan vaatimuksesta oikaistava, poistettava tai täydennettävä rekisterissä oleva käsittelyn tarkoituksen kannalta virheellinen, tarpeeton, puutteellinen tai vanhentunut henkilötieto. Jollei ampuma-asekouluttaja korjaa tietoa, hänen on annettava asiasta kirjallinen todistus, jossa on mainittava perustelu vaatimuksen hylkäämiselle. Harrastaja voi saattaa asian tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi.

Ampuma-asekouluttajan on tehtävä tarpeelliset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet harrastajien henkilötietojen kaikinpuoliseksi suojaamiseksi. Tässä ampuma-asekouluttajan on huomioitava käytettävissä olevat tekniset mahdollisuudet, toimenpiteiden aiheuttamat kustannukset, käsiteltävien tietojen laatu, määrä ja ikä sekä käsittelyn merkitys yksityisyyden suojan kannalta. Tarpeettomaksi käynyt henkilörekisteri on hävitettävä, jollei siihen talletettuja tietoja ole erikseen säädetty tai määrätty säilytettäväksi.

Tietosuojavaltuutetulla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tiedot henkilötiedoista sekä kaikki tiedot, jotka ovat tarpeen henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuuden valvonnassa. Tietosuojalautakunnalla on vastaava oikeus sen käsiteltävissä asioissa. Tietosuojavaltuutetulla on lisäksi oikeus tarkastaa henkilörekistereitä. Tätä varten hänellä on oikeus päästä niihin ampuma-asekouluttajan huoneistoihin, joissa henkilötietoja käsitellään tai henkilörekistereitä pidetään, sekä saada käytettäväkseen tarkastuksen toimittamisessa tarvittavat tiedot ja laitteet. Kotirauhan piiriin kuuluvassa tilassa tarkastuksen saa toimittaa jos on olemassa syy epäillä, että henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä on rikottu tai rikottavan. Tarkastuksesta ei saa aiheutua ampuma-asekouluttajalle tarpeettomasti haittaa ja kustannuksia. Tietosuojavaltuutetulla on oikeus saada tarpeellisia tietoja myös rekisterin suojaamisesta ja hän voi antaa tarkempia ohjeita suojaustoimenpiteistä. Hänellä on lisäksi oikeus asettaa vaatimustensa tehosteeksi uhkasakko.

Säännösten rikkomistapauksissa tietosuojavaltuutettu voi tarvittaessa saattaa asian tietosuojalautakunnan päätettäväksi taikka ilmoitettava se syyteeseen panoa varten.

Ampuma-asekouluttaja on velvollinen korvaamaan vahingonkorvauslain säännösten mukaisesti harrastajille sen taloudellisen ja muun vahingon, joka heille tai kolmansille henkilöille on aiheutunut henkilötietolain vastaisesta henkilötietojen käsittelystä.

8 Ampuma-asekouluttajan vastuu harrastajia kohtaan

Laissa ei ole tarkempia harrasterekisteriä koskevia säännöksiä, joten esimerkiksi kysymys vaaranvastuusta kouluttajan tiedostojen, joita on ylläpidetty harrastajien aktiivisuuden osoittamiseksi, katoamisesta esimerkiksi tietokoneen hajotessa on sääntelemättä. Onko kohtuullista, että kymmenien tai ehkä jopa satojen harrastajien mahdollisuus todistaa harrastuksensa aktiivisuus vaarantuisi ja tietojen katoaminen jäisi harrastajien vahingoksi, johon tapahtumaan he eivät ole myötävaikuttaneet millään tavalla?

Vai katsotaanko kohtuulliseksi, että vaaranvastuu säilytetään koko painollaan vapaaehtoistyötä tekeväälle ampuma-asekouluttajalle? Sisältyykö kouluttajan julkisen vallan käyttämiseen asianmukainen huolellisuusvelvoite harrastuskirjanpidon säilymisestä, ja jos sisältyy niin miten ankara velvoite on? Jos kouluttajalla todetaan olevan huolellisuusvelvoite harrastajien tietojen asianmukaisesta säilyttämisestä niin voiko kouluttajaa kohdata huolimattomuudeksi tulkitussa tilanteessa sanktio, esimerkiksi vahingonkorvausvastuu?

Ampuma-aselaissa ei ole mainintaa kouluttajan vastuusta, eikä sitä voida asetuksella säätää sillä kansalaisten oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla. Mutta vaikka ampuma-aselakiin ei ole otettu mainintaa kouluttajan vastuusta niin uhkana on, että häntä voi kohdata sanktio jonkun muun lain perusteella. Kouluttajan viranomaisvastuuseen kuuluu kaikkien huolellisuusvelvollisuus normaalien asioiden suhteen. Esimerkiksi varmuuskopiointia voidaan pitää normaalina varotoimenpiteenä.

Voiko ampuma-asekouluttajaa, jonka asema on järjestetty lainsäädännöllä, kohdata sanktio mikäli hän ei hoida asianmukaisesti tehtävänsä? Voiko hän hankkia kouluttajastatuksen "pöytälaatikkoon", eli hankkia kouluttajastatuksen, mutta olla täysin passiivinen? Voiko ampuma-asekouluttajaa kohdata sanktio, mikäli harrastajat eivät saa häneltä sitä palvelua, mikä häneltä voidaan kohtuudella edellyttää?

Ilmeisesti kouluttajalta edellytetään ainakin implisiittisesti aktiivisuutta toimessaan, sillä julkiseksi katsottavalta palvelulta voidaan perusoikeussuojan vuoksi odottaa asianmukaista saatavuutta ja laatutasoa. Rikkooko kouluttaja hallintolakia tai muuta lainsäädäntöä jos hän ei ole valvomassa radalla tarpeeksi usein? Onko hänen todistettava harrastusta kaikilla niillä radoilla, joita seura käyttää, tai myös seuraan kuuluvan harrastajan omalle maalille rakentamalla ns. hiekkakuopparadalla? Voidaanko ampuma-asekouluttaja haastaa oikeusprosessiin passiivisuudestaan? Kuten edellä on mainittu, niin kouluttajan julkishallintotehtävän tulee ulkoistettuna viranomaistoimintana täyttää riittävät toimintaedellytykset, joten oikeusprosessi passiivisuusväitteen perusteella lienee mahdollinen.

Ampuma-aselaissa ei ole säännöstä ampuma-asekouluttajaksi hyväksytyyn ajallisesta velvollisuudesta toimia kouluttajana. Koska kansalaisten oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla, ei kouluttajalla ole mitään aikaan sidottua velvollisuutta toimia kouluttajana, vaan hän voi luopua tehtävästään per heti. Mahdollinen toinen kouluttaja ei voi käyttää luopujan rekisteriä antaessaan kansalaisille harrastetodistuksia, hän todistaa vain itse näkemänsä.

Henkilörekisterilain mukaan kouluttajan asiakirjojen säilytystä koskevat viranomaisten asiakirjoja koskevat säännökset. Jos ampuma-asekouluttaja luopuu virkavastuuta sisältävästä tehtävästään niin onko hän senkin jälkeen velvollinen säilyttämään henkilörekisteriään, ja jos on niin voiko häntä muussa tapauksessa kohdata sanktio?

Ampuma-aselaissa ei ole säädetty rekisterinpitovelvollisuudesta tehtävän päättymisen jälkeen. Koska kansalaisten oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettyvä lailla, ei rekisterinpitovelvoitetta voida perustaa ainakaan ampuma-aselakiin.

Koska ampuma-asekouluttaja toimii virkavastuulla ja käyttää julkista valtaa niin on mahdollista, että velvoite säilyttää henkilörekisteriä tehtävästä luopumisen jälkeen syntyy jonkun muun lain perusteella. Jos hänellä katsottaisiin edelleen tehtävästä luopumisen jälkeenkin olevan rekisterin säilytyksenpitovelvollisuus, niin voiko velvoitteesta päästä luovuttamalla rekisteri viranomaiselle? Onko joku viranomainen velvollinen ottamaan rekisteriä vastaan? Ampuma-asekouluttajan konkurssitapauksessa ampuma-asekouluttajalla ei ehkä ole enää mahdollisuutta rekisterin säilyttämiseen. Ampuma-asekouluttajan kuollessa ei ole enää olemassa säilyttämiseen velvoitettua tahoja, joka saattaa vaarantaa myös harrastajien oikeusturvan. Ampuma-asekouluttajan ja harrastajien oikeusturvan vuoksi nämä kysymykset on syytä pikaisesti säännellä asianmukaisesti.

9 Ampumaseuran ja valtion vastuu harrastajia kohtaan

Ampuma-asekouluttaja voitaneen katsoa seuran erityiseksi luottamushenkilöksi, sillä vain seura voi hakea kouluttajaksi hyväksymistä. Ampuma-asekouluttaja toimii virkavastuulla, kun hän käyttää toimessaan julkista valtaa, hänellä on todistusten kirjoittamisen kautta seurassa poikkeuksellisen suuri valta ja hänen toimintansa voidaan katsoa hyödyttävän seuraa ja valtiota.

Voiko lainsäädännön tai oikeuskäytännön kautta ampuma-asekouluttajan seuralle aiheutua siviilioikeudellista vastuuta, esimerkiksi vahingonkorvausvastuuta, ampuma-asekouluttajan toiminnasta tai työn laadusta? Voiko valtiolle aiheutua vastuuta jos ampuma-asekouluttajan toiminta ei ole asianmukaista? Hallituksen esityksen mukaan ampuma-asekouluttaja voi olla yhdistyksen palveluksessa oleva henkilö.

Vaatiiko harraste- ja henkilötietojen säilyttäminen, kansalaisten oikeusturva ja harrastuksen todistaminen viiden vuoden välein, että myös ampuma-asekouluttajan seuralle tai valtiolle sisällytetään vastuuta harrastekirjanpidon asianmukaisuudesta? Jos kouluttaja on seuran työntekijä, voi seuralla olla työnantajan vastuu työntekijänsä toimista, etenkin jos kouluttajan tehtävät kuuluvat hänen työtehtäviinsä. Seuran johtohenkilöiden henkilökohtaisen vastuun laajuus tällaisessa tapauksessa on eri tutkimuksen paikka.

Seuralla on aina oma vastuunsa, jonka laajuus on sekin eri kirjoituksen paikka. Jos on kyse julkisesta toiminnasta, on seuran vastuu julkisen vallan käyttäjänä sen mukainen⁶. Yksityisen toiminnan ollessa kyseessä vastuu on sopimusvastuuta.

Kysymyksillä on relevanssia ainakin seuran johtohenkilöille. Onko valtiolla mitään vastuuta asiassa?

10 Millainen on ampuma-asekouluttajan oikeudellinen ja taloudellinen suoja ja vastuu eri tahoja vastaan

Perustuslain 80 §:n mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettyvä lailla.

⁶ On mielenkiintoinen kysymys, että voidaanko seuran tulkita tässä hoitavan (ainakin välillisesti) julkista tehtävää. Jos näin on asian laita, ja jos vahinko aiheutetaan julkista valtaa käytettäessä, niin seura on vastuussa vahingonkorvauslain 3 § 2 momentin mukaisesti, Keravuori-Rusanen: s. 383. Kysymykseen antaa vastauksen oikeusistuun.

Ampuma-asekouluttaja käyttää tehtävää hoitaessaan julkista valtaa ja on virkavastuun piirissä. Hän on eri lakien perusteella rikoslain alainen ja hänet voidaan tuomita ainakin

- henkilörekisteririkoksesta henkilötietojen lainvastaisesta käsittelystä ja siitä aiheutuneesta olennaisesta haitasta harrastajalle sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.
- henkilörekisteririkkomuksesta sakkorangaistus.
- laissa säädetyn vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.
- virkasalaisuuden rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi,
- tuottamuksellisesta virkasalaisuuden rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Lisäksi ampuma-asekouluttajaa voinee kohdata vahingonkorvauslain perusteella vahingonkorvauskanne.

Lain sekä sen esitöiden valossa ampuma-asekouluttajalta edellytetään harrastuksen aktiivisuutta koskevien säännösten ymmärtämistä, harrastustodistuksen antamista ja sisältöä koskevien vaatimusten ymmärtämistä sekä niiden seuraamusten ymmärtämistä, joita aiheutuu totuudenvastaisen todistuksen antamisesta. Koska hänellä ei lain säännösten mukaan ole koulutusvastuuta, ei hän ole vastuussa tarkkailemiensa harrastajien osaamisen tasosta, aseenkäsittelytaidoista, harrastajan motorikasta, radan aseturvallisuudesta yms. Ilman aselupaa ammuttaa harrastavan henkilön valvonta kuuluu sille, joka hänelle lainaa asettaan.

Ampuma-aselaissa ei ole määritelty ampuma-asekouluttajan oikeuksista suhteessa valtioon. Voiko valtio joutua virkavastuulla ja julkista valtaa käyttävän ampuma-asekouluttajan ohella tai puolesta korvaamaan sen mitä ampuma-asekouluttaja mahdollisesti joutuu jonkun lain perusteella korvaamaan harrastajalle? Miten ratkaistaan mahdolliset korvauskysymykset, kuten henkilötietojen katoaminen tai joutuminen väärin käsiin, oikeusapu, suojautuminen vahingonkorvaus- ym. vaateilta, tuomitut vahingonkorvaukset jne? Koska ampuma-asekouluttajan tehtävä on laissa rajattu aktiivisuustodistusten antamiseen viranomaisille, ei hänelle ilmeisesti voi syntyä vastuuta harrastajien kolmannelle henkilölle aiheuttamasta vahingosta.

Saako julkista hallintotehtävää hoitava ja virkavastuun piirissä oleva ampuma-asekouluttaja tai hänen omaisensa valtiolta oikeudellista tai taloudellista suojaa, mikäli hän loukkaantuu tarkkailutehtävänsä yhteydessä? Tällaisia tapauksia voi syntyä vahingonlaukauksen, aseiden ryöstöryityksen, laajennetun itsemurhayrityksen tms. yhteydessä? On huomattava, että ampuma-asekouluttaja joutuu todistustehtävänsä perusteella viettämään merkittävän osan vapaa-ajastaan ampumaradoilla ja lainmuutoksen myötä ampumaradoilla voi tulevaisuudessa vapaammin harrastaa vuosia henkilöitä, joiden taustoista ampuma-asekouluttajalla ja muilla radalla olevilla ei ole mitään tietoja (välittömästi ja välillisestä todistamisesta jäljempänä).

Valtion vastuuta voisi puoltaa ainakin seuraavat seikat:

- Kouluttajan toiminta on lailla säänneltyä ulkoistettua viranomaistoimintaa, josta ei- ulkoistamistilanteessa olisi huolehtinut virkamies, jonka toimista valtio olisi ollut lain mukaisessa vastuussa.
- Hänen toimintansa todistuksen antajana voidaan katsoa hyödyttävän valtiota.
- Tuntuu kohtuuttomalta, mikäli toiminnan organisointitavasta riippuen valtio voisi tehokkaasti väistää viranomaistoimintaan kuuluvan riskin.

Saako kouluttaja valtiolta oikeudellista tai taloudellista suojaa mahdollisia ampumaseuran tekemiä väitteitä vastaan? Miten ratkaistaan mahdolliset oikeudelliset kysymykset, mikäli seura tai sen hallitus on esimerkiksi seuran työsuhteessa tai siihen rinnastettavassa suhteessa olevan ampuma-asekouluttajan laiminlyönnin, esimerkiksi harrastetietojen

häviämisen seurauksena joutunut taloudelliseen tai muuhun vastuuseen laiminlyönnistä? Valtion vastuuta puoltavat ainakin seuraavat seikat:

- Kouluttajan toiminta on ulkoistettua viranomaistoimintaa, josta ei- ulkoistamistilanteessa olisi huolehtinut virkamies.
- Kouluttajan antamalla todistuksella on julkinen luotettavuus.
- Hänen toimintansa todistuksen antajana voidaan katsoa hyödyttävän valtiota.

Lailla on luotu tilanne, jossa ampumaradalle tulee henkilöitä, joista mikään viranomainen ei ole tehnyt minkäänlaista turvallisuusarviota. Nämä henkilöt, joista osa voi olla selkeitä riskihenkilöitä, tulevat olemaan radalla minimissään kaksi vuotta vain harrastajien valvonnan alla.

Voiko viranomaisstatuksen omaava kouluttaja ilman perustetta kieltäytyä yhteistyöstä jonkun harrastajan kanssa? Syntykö ampuma-asekouluttajalle velvoite mennä radalle henkilön kanssa, jonka hän kokee kenties hankalaksi tai vaaralliseksi? Mikä on kouluttajan seuran oikeusasema tällaisessa tilanteessa? Kuka ja miten varmistetaan kouluttajan henkilökohtainen turvallisuus hänen tarkkaillaan harrastusta? Näin erityisesti jos katsotaan, että hän ei virkavastuun piirissä ja julkista tehtävää suorittaessaan voi vapaasti valita henkilöitä, joiden aktiivisuutta hänen pitäisi todistaa. Vai onko hän täysin sen suojan ulkopuolella, minkä julkistyonantaja tarjoaa työntekijöilleen? Vai kustantaako valtio esimerkiksi suojaliivit tai viereen asiansa osaavan vartijan, jos hänen on viranomaisstatuksella toimittava radalla henkilöiden kanssa, joita ei syystä tai toisesta ole otettu seuran jäseniksi liivijengiepäilyjen tms. vuoksi? Kouluttajalla ei ole mitään kanavia selvittää henkilöiden taustoja ja hän voi antaa todistuksia myös seuran ulkopuolisille jäsenille.

Onko kouluttajan syytä ottaa vastuuvakuutus toimintaansa varten mikäli hän ei saa vahinkotapahtuman sattuessa vastuuta siirrettyä seuralle tai valtiolle? Jos on, niin kuka vakuutuksen maksaa? Hän itse, seura vai valtio? Onko ampuma-asekouluttajan vastuun kattavia vakuutuksia saatavissa ja jos on niin mikä on vakuutuksen korvauksen yläraja ja omavastuu? Seura tarvitsee vastuuvakuutuksen, tosin on mielenkiintoista, millä ehdoilla vakuutusyhtiö sen antaa. Näitä kysymyksiä kannattanee ainakin niiden seurojen johtohenkilöiden miettiä, joissa kouluttaja on seuraan työ- tai siihen mahdollisesti rinnastettavassa suhteessa.

Kouluttajaksi ryhtyvän status pitäisi hänen oikeusturvansa vuoksi määritellä ymmärrettävästi ja samalla määritellä asianmukaisesti hänen oikeutensa ja velvollisuutensa kouluttajana suhteessa eri tahoihin. Erilaisia kanteita voidaan nostaa selviksikin katsottavissa tapauksissa, jolloin ampuma-asekouluttajan on syytä turvautua lainopilliseen apuun. Rettelöintiriskiä ei voida koskaan eliminoida. Sen vuoksi vastuukysymysten on oltava yksiselitteisen selvät, esimerkiksi Valtiokonttorilta on ollut tulkinnanvaraisissa tapauksissa erittäin vaikeaa saada mitään korvauksia.

Se, mikä on mahdollista tapahtua, myös tapahtuu jossain vaiheessa. Vastuukysymysten pitäisi olla selvät ennen kielteisiä tapahtumia.

Lainmuutoksen myötä tuntemattomat, mahdollisesti itsetuhoiset tai rikollisen taustan omaavat henkilöt voivat harjoitella määräämättömän ajan ampumaradoilla. Vasta kun aloitteleva harrastaja on harjoitellut minimissään kaksi vuotta, yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta vastaava poliisiviranomainen on valmis ottamaan kantaa aseluvan myöntämiseen. Valtiovalta on lainmuutoksen myötä laskenut ampumaratojen aseturvallisuutta merkittävästi.

11 Mitä ampuma-asekouluttaja todistaa

Perustuslain 80 §:n mukaan kansalaisten oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla.

Hallituksen esitys sekä hallintovaliokunnan mietintö toteaa aktiivisen harrastuksen edellyttävän käsiaseiden kohdalla tiettyjä määriä harrastuskertoja. Ampumaurheiluharrastuksen ja harrastuskertojen lukumäärän todistaa ampumasekouluttaja todistuksessaan.

Aktiivista harrastusta ei ole määritelty laissa. Koska aktiivinen harrastus on luvan ehdoton edellytys, se olisi määriteltävä laissa. Aktiivisuuden määrittäminen asetuksen tasolla on siirtänyt luvan myöntämiskriteerit eduskunnan päätäntävällä, joka on vastoin perustuslakia.

Ampuma-aselain mukaan ampumaurheilu ja harrastus on aktiivista, jos kyseessä on jonkin ampumaurheilulajin harjoittelu, kilpaileminen, kilpailun toimihenkilönä toimiminen, valmentaminen tai kouluttaminen ampumaseen käyttöön.

Ampuma-aselain *asetuksen* mukaan ampumaurheilua ja –harrastusta pidetään aktiivisena, jos luvanhakijalla on luvan hakemista edeltäneiden kahden vuoden aikana ollut vähintään kymmenen harrastuskertaa pistoolilla, pienoispistoolilla, revolverilla, pienoisrevolverilla tai ilmapistoolilla. Aktiivista harrastamista ei edellytetä sellaisena aikana, jolloin harrastajan ei sääolosuhteiden tai muun vastaavan esteen vuoksi ole mahdollista harrastaa sitä lajia, jonka harrastamisen perusteella lupaa haetaan.

Vaikuttaa siltä, että ampumaselakia alemmalla asetuksella on osittain kumottu lainsäätäjän tahto. Toisin kuin eduskunta on säätänyt niin toimihenkilönä toimiminen, valmentaminen tai kouluttaminen ei asetuksen mukaan ole aktiivista ampumaurheilua ja –harrastusta.

Laissa todetaan jonkin ampumaurheilulajin harjoittelusta, joka harjoittelu antaa aktiivisen statuksen. Asetuksessa puhutaan sen lajin harrastamisesta, jonka harrastamisen perusteella lupaa haetaan. Pyrkiikö asetus muuttamaan tässäkin eduskunnan tahtoa? Eikö pelkkä jonkin ampumaurheilulajin harjoittelu ole osoitus aktiivisesta harrastamisesta, vaan on harjoiteltava nimenomaan sitä ampumaurheilulajia, johon soveltuvaan aseeseen haetaan lupaa?

Mitä kouluttaja todistaa antaessaan todistuksen aktiivisesta harrastuksesta? Edellyttääkö ampumaurheilun harrastaminen, että harrastajan on joka kerta ammuttava radalla, vai onko kylmäharjoittelu harrastamista? Miksi kylmäharjoittelu ei olisi harrastamista? Jos harrastajan on aina myös ammuttava radalla niin riittääkö pikainen käynti ja ääriesimerkkinä yksi laukaus harrastusnäytöksi?

On epäselvää, kuka todistaa ampumasekouluttajakoulutukseen osallistuvan henkilön aktiivisuuden. Hallituksen esityksen mukaan häneltä edellytettäisiin muun muassa, että ...hän olisi ampumaseen hallussapitoon oikeuttavan luvan haltija. Henkilöllä olisi täten kokemusta ampumaseista ja niiden käytöstä. Tällöin henkilö täyttäisi luvanhaltijana ampumaseen hankkimisluvan saajaa koskevat henkilökohtaista sopivuutta koskevat edellytykset. Tällaista henkilöä voitaisiin pitää sopivana myös ampumasekouluttajan tehtävään....Todistuksen antaminen edellyttää, että antaja tuntee tarkoin yhdistyksen toiminnan ja että hän on aktiivisesti mukana harrastustoiminnassa...

Tässä kohtaa on pidettävä mielessä, että hallituksen esitys on vain ohjeellinen virkamiesten näkemysluettelo. Se ei ole lain tulkintaohje, sillä eduskunta ei käsittele eikä hyväksy hallituksen esitystä vaan vain lakitekstin. Kelpoisuutta ei siis määritellä sitovasti esityksen perusteluissa.

Onko kouluttaja myös aktiivinen ammunnan harrastaja, kaiketi? Seura nimeää kouluttajan, mutta ei antane hänestä sen kummempaa arviolausumaa. Tehdäänkö

hänestä mitään muuta laadullista arviota kuin mitä hallituksen esityksessä on todettu (aseluvan haltija, kokemus ampuma-aseista)?

Onko kouluttajan todistuksen oltava välitöntä todistamista, vai riittääkö välillinen todistaminen. Lakiteksti ei suoraan sano mitään kouluttajan todistamisen välittömyydestä tai välillisyydestä. Hallituksen esitys toteaa, että siitä, miten kouluttaja keräisi aktiivisuutta koskevat tiedot todistuksen antamisen pohjaksi, säädettäisiin tarkemmin alemmanasteisilla säädöksillä. Missä nämä säädökset ovat? Ampuma-asekouluttajakoulutuksessa saadun tiedon mukaan kouluttaja antaa aktiivisuustodistuksen saatavilla olevan tiedon pohjalta. Toisin sanoen riittää, että kouluttaja todentaa harrastuksen aktiivisuuden välillisesti eri tietojen pohjalta, kuten harrastajan ampumapäiväkirjasta, ratapäiväkirjasta tai muusta lähteestä. Kouluttajalla ei ole velvollisuutta varmentaa näiden tietojen oikeellisuutta. Tässä kohdin jää kysymään, että miksi harrastaja ei voi esittää harrastepäiväkirjoja ym. suoraan lupaviranomaiselle? Mitä oleellista lisäarvoa siitä saadaan, että päiväkirjat kierrätetään kouluttajan kautta, kun kerran kouluttajalla ei ole velvollisuutta varmentaa tietojen oikeellisuutta?

Viranomaisten ohjeistuksella ei ratkaista kysymystä todistamisen välittömyydestä tai välillisyydestä, ohjeistus on vain virkamiesten oma näkemys kysymyksestä. Ohjeistus ei ole lain tulkintaohje, sillä eduskunta ei hyväksy hallituksen esitystä tai tulevia ohjeistuksia, vaan vain lakitekstin. Vastausta kysymykseen, onko todistaminen oltava välitöntä vai välillistä todistamista ei siis määritellä sitovasti ohjeistuksella eikä hallituksen esityksen perusteluissa.

Ampuma-asekouluttajainstituutio on luotu, koska haluttiin varmistua harrastajan harrastuksen vakavuudesta. Voidaan hyvällä syyllä kysyä, että palvelisiko välillinen todistaminen harrastuksen vakavuuden todentamista? Kouluttajan todistuksen pitäisi perustellusti tulkita tarkoittavan välitöntä todistamista. Todistuksen arvo muuttuu merkittävästi, jos todistuksen antaja ei voi vakuuttaa jotain asiaintilaa. Todistusta joidenkin asiakirjojen pohjalta ei voida pitää luotettavana harrastuksen todistamisena, etenkin kun kouluttajalla ei ole laissa minkäänlaisia selvitysvaltuuksia. Sellaisen todistuksen arvo on merkittävästi heikompi kuin nykykäytännön, missä seuran johto antaa harrastetodistuksen jäsenestään, joka on säännöllisesti nähty ampumaradalla harjoittelemassa ampuma-aseella. Välillinen todistaminen ei todista asianmukaisesti aktiivisesta ampumaharrasteesta. Välillinen todistaminen ei todista, että hakija on pitänyt edes ampuma-asetta kädessä, tai on edes paikannut tauluja. Välillinen todistaminen ei todista asianmukaisesti sitä, että hakija on edes ollut radalla, joku on voinut kirjoittaa hänen nimensä ratapäiväkirjaan, tai hän on ehkä vain käynyt siellä ohimennen kirjoittamassa nimensä päiväkirjaan.

Välillinen todistaminen mahdollistaa monenlaiset väärinkäytökset verrattuna aikaisempaan käytäntöön. Välillinen todistaminen mahdollistaa aseluvan saamisen kirjekurssimaisesti; esimerkiksi harrastajan ampumapäiväkirjan ja ampumaratapäiväkirjan lähettämisen postissa ampuma-asekouluttajalle, joka päiväkirjaan tehtyjen harraste- ja "todistaja" merkintöjen perusteella, ehkä jopa edes näkemättä harrastajaa koko aikana, allekirjoittaa harrastetodistuksen ja lähettää päiväkirjat todistuksineen takaisin lähettäjälle. Kouluttajien saama kurssitus totuudenvastaisesta todistuksesta aiheutuvista seuraamuksista tuntuu ylimitoitetulta, jos hänellä itsellään ei ole mitään velvollisuutta varmentaa kolmannelta saamansa tiedon paikkansapitävyyttä. Tällainen käytäntö laskee merkittävästi aseturvallisuutta ja romuttaa nykyisen vähintäänkin kohtuullisesti toimivan käytännön, jossa seuran asianomaiset henkilöt allekirjoittavat harrastetodistuksen, joka perustuu seuran jäsenten omiin havaintoihin.

12 Onko tieto ampuma-asekouluttajasta julkinen tieto

Tiedot aselupien haltijoista ovat luokiteltua tietoa ja ampuma-asekouluttajalla on oltava aselupa ampuma-aseeseen. Onko tieto hyväksytyistä ampuma-asekouluttajista julkista

tietoa? Jos se ei ole niin pitäisikö se olla? Saadun tiedon mukaan viranomaiset eivät julkaise kouluttajien nimiä. Kouluttajalle on haitaksi jos kuka tahansa voi todeta julkisesta rekisteristä hänen aseomistuksensa. Jos kouluttajan nimi laitetaan seuran nettisivuille, on tieto viimeistään siinä vaiheessa katsottava julkiseksi. Vaatiiko harrastajien oikeusturva kuitenkin, että he voivat todentaa kouluttajien nimet viranomaisrekisteristä tai jostain muusta luotettavasta lähteestä, hänellä on oikeus harrastaa, harrastusoikeus on perusoikeus. Kyse on kuitenkin vastuullisesta viranomaistoiminnasta. Kouluttajan henkilöllisyys on toiminnan kannalta oltava ilmeisesti ainakin hänen seuransa jäsenten tiedossa. Voiko kouluttaja kieltää henkilöllisyytensä paljastamisen? Miten aloittelija, joka kenties ei vielä ole seuran jäsen, voi hakeutua kouluttajan tietoisuuteen, jos hänelle ei kenties seurastakaan kerrota kouluttajan henkilöllisyyttä; miten hän tunnistaa kouluttajan, jonka pitäisi todistaa hänen aktiivisuutensa. Kysymyksellä olisi vielä suurempi merkitys, jos kouluttaja todistaa myös seuransa ulkopuolisten henkilöiden aktiivisuutta, mihin tosin laki ei häntä velvoita.

13 Terveysriskit

Kaikilla sisäampumaradoilla on isompana tai pienempänä ongelmana hengitysilman saastepitoisuus, jonka vakavuus riippuu radan ilmanvaihdosta. Ilman lyijypitoisuutta kasvattaa lyijyluotien käyttö. Vaippaluotien käyttö ei poista ongelmaa, sillä useimmat niistä ovat takaa avoimia, joten nekin aiheuttavat terveydelle vaarallista lyijyasaastetta. Lyijyvapaat luoditkaan eivät ole saasteettomia, vaan niiden luotien nalleista tulee ilmaan terveydelle vaarallista bariumia.

Ilman saasteille altistuminen tapahtuu pääosin tauluille mentäessä. Terveysriskejä vähentäisi oleellisesti, mikäli taulut tulisivat sisäradoilla ampujan luo. Näin ei kuitenkaan valtaosassa sisäratoja tapahdu.

Ilman saasteongelma ei ole pelkästään sisäratojen ongelma. Myös lyhyillä 20-25 metrin ulkoradoilla, jotka usein ovat hiekkakuopissa tai vastaavissa tuulilta suojassa olevissa painanteissa, ilman saastepitoisuus kohoaa ammuttaessa selvästi normaaliarvojen yläpuolelle.

Saadun tiedon mukaan viranomaisilla oli aikoinaan Helsingissä Kaanaantiellä Suomen ainoa saastemääräykset täyttävä pistoolirata. Tosi sielläkin sai kerrallaan ampua vain yhdellä aseella.

Oman terveytensä vuoksi merkittäviä aikoja ampumaradoilla viettävän ampumasekouluttajan pitäisi aika ajoin käydä terveyshuollossa mittauttamassa veren lyijyarvot sekä muiden vereen hengitysilmaasta tulevien saasteiden määrää.

Erilaisista suojaimista, mittauksista ja varomääräyksistä huolimatta ampumasekouluttaja saattaa altistaa itsensä vakaville, jopa hengenvaarallisille terveyshaitoille, mikäli hänen ajankäytöstään merkittävä osa kuluu sisäampumaradalla todistamassa harrastajajoukon aktiivisuutta. Ongelma on luonnollisesti sitä vakavampi mitä vähemmän kouluttajiksi seuroissa on halukkaita.

Ampumasekselissa ei ole säännöksiä siitä, kuka vastaa kouluttajille mahdollisesti aiheutuvista terveyshaitoista. Vaikkei kouluttaja olisikaan seuran palkattu työntekijä, niin voidaanko seura saattaa työntekijäin suojelu- tai muuhun periaatteeseen vedoten vastuuseen terveyshaitoista? Suomen oikeuskäytännössä on työntekijäin suojeluperiaatteeseen vedoten voitu viedä vastuuta "läpi" yhtiöstä toiseen. Voidaanko vastuuta viedä seuraan tai valtioon? Tämä voisi olla kohtuullista. Voisiko ampumasekouluttajan virkavastuu ja julkisen vallan käyttö luoda sellaisen siteen hänen ja valtion välille, joka olisi perusteena valtion vastuulle? Voisiko kouluttajan ja ampumaseuran välinen kiinteä side aiheuttaa sen, että seura voisi olla vastuussa kouluttajaa kohtaavista terveyshaitoista tai sairauksista, joko kokonaan tai ainakin osaksi? Jos seuralla olisi

jollain perusteella vastuuta asiassa, etenkin jos kouluttaja on seuran työntekijä, niin voiko seuran hallitus joutua vastuuseen, mikäli se on laiminlyönyt esimerkiksi tarvittavien vakuutusten hankkimisen kouluttajalle? Onko tarvittavia vakuutuksia saatavissa? Mikäli katsotaan, että ampuma-asekouluttaja on mahdollisten terveyshaittojen ja sairauksien kohdatessa täysin ilman ulkopuolista turvaa ja suojaa, pitäisi hänen asemansa turvata lainsäädäntöteitse pikaisesti.

Oletuksena ilmeisesti on, että ampuma-asekouluttaja suorittaa tehtävänsä vapaaehtoisuutena. Ampuma-asekouluttajan on todellisuudessa vietettävä merkittävä osa vapaa-ajastaan ampumaradoilla todistaessaan asianmukaisesti harrastajien aktiivisuutta. Ampuma-asekouluttajan mahdollisuutta periä tietojen antamisesta korvausta on tietosuojalaissa rajoitettu, mutta oman pohdintansa aihe on, että onko ja missä laajuudessa hänellä tai seuralla mahdollisuus siirtää esimerkiksi rekisterijärjestelmien hankinta- ja ylläpitokustannuksia erilaisten maksujen muodossa harrastajien maksettavaksi.

Todettakoon, että eduskunnan hallintovaliokunnan puheenjohtaja Antti Rantakangas on todennut lakia säädettäessä ampuma-asekouluttajasta seuraavaa: *"Onhan se arvostettavaa saada sen tehtävän status. Samalla tavalla meillä on riistanhoitoyhdistysten toiminnanohjaajia ja muita, jotka toimivat talkoopohjalla hyvän harrastuksen parissa"*.